Ticari Davada Basit Yargılama

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Genel Kurul (Norm Denetimi)	13.05.2026	Ret

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/274	2026/113	6102 s. TTK 4/2, HMK 316-319, ek 1, Anayasa 2, 10, 36, 141, 142

ÖZET

Miktar veya değeri yıllık güncellenen bir milyon TL sınırını geçmeyen ticari davalarda basit yargılama usulünü öngören TTK 4/2 ibaresi; belirli olduğu, süratli yargılama amacıyla kamu yararı taşıdığı ve delil sunma imkânını ortadan kaldırmadığı gerekçesiyle Anayasa'ya uygun bulundu.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/ticari-davada-basit-yargilama-anayasaya-uygun-aym-norm-2026-113/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı: 2025/274

Karar Sayısı: 2026/113

Karar Tarihi: 13/5/2026

R.G. Tarih - Sayı: 5/8/2026 - 33331

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 5. Asliye Ticaret Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 4. maddesinin 28/2/2018 tarihli ve 7101 sayılı Kanun'un 61. maddesiyle değiştirilen (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "... miktar veya değeri bir milyon Türk lirasını geçmeyen ticari davalarda basit yargılama usulü uygulanır." bölümünün Anayasa'nın 2., 10., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Eser sözleşmesinden kaynaklanan alacak davasında itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un 4. maddesinin itiraz konusu kuralın da yer aldığı (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) (Değişik: 28/2/2018-7101/61 md.) Ticari davalarda da deliller ile bunların sunulması 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine tabidir; miktar veya değeri bir milyon Türk lirasını geçmeyen ticari davalarda basit yargılama usulü uygulanır. (Ek cümle: 28/3/2023-7445/30 md.) Bu fıkrada belirtilen parasal sınır, 6100 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre artırılır."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca 15/1/2026 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 6102 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ticari davalar ve ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işleri düzenlenmiştir.

4. Söz konusu fıkrada her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın;

- Anılan Kanun'da,

- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ila 969. maddelerinde,

- 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun mal varlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi hakkındaki 202. ve 203., rekabet yasağına ilişkin 444. ve 447., yayın sözleşmesine dair 487 ila 501., kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515 ila 519., komisyon sözleşmesine ilişkin 532 ila 545., ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları için öngörülmüş bulunan 547 ila 554., havale hakkındaki 555 ila 560., saklama sözleşmelerini düzenleyen 561 ila 580. maddelerinde,

- Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta,

- Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde,

- Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde,

Öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işlerinin ticari dava ve ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi sayılacağı ancak herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmeyen havale, vedia, fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davaların bundan istisna olduğu düzenlenmiştir.

5. 6102 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde ticari davalarda deliller ile bunların sunulmasının 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine tabi olduğu, miktar veya değeri bir milyon Türk lirasını geçmeyen ticari davalarda basit yargılama usulünün uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu cümlenin "... miktar veya değeri bir milyon Türk lirasını geçmeyen ticari davalarda basit yargılama usulü uygulanır." bölümü itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

6. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde ise fıkrada belirtilen parasal sınırın 6100 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre artırılacağı açıklanmıştır.

7. Söz konusu fıkrada anılan Kanun'un 200., 201., 341., 362. ve 369. maddelerdeki parasal sınırların her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan parasal sınırların o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298. maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında artırılması suretiyle uygulanacağı, bu şekilde belirlenen sınırların bin Türk lirasını aşmayan kısımlarının dikkate alınmayacağı belirtilmiştir.

8. Basit yargılama usulü 6100 sayılı Kanun'un 316. ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Anılan maddenin gerekçesinde; yazılı yargılama usulü dışında kalması gereken, daha kısa ve basit şekilde sonuçlanmasında yarar bulunan dava ve işlerin basit yargılama usulüne tabi tutulmasının amaçlandığı belirtilmiştir. Buna göre medeni yargılama usulünde yazılı yargılama dışında, anılan maddede ve kanunlarda belirtilen durumlarda basit yargılama usulünün uygulanacağı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda itiraz konusu kuralla miktar veya değeri belirli bir miktarı geçmeyen ticari davalar da basit yargılama usulüne tabi kılınmıştır.

9. Yazılı yargılama usulüne göre basit yargılama usulünde; daha hızlı bir yargılama yapılmasını sağlamak amacıyla tarafların dilekçe sunabilmeleri, delillerin ikamesi, iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı ile ön inceleme ve tahkikat aşamalarına ilişkin olarak bazı kısıtlamalar getirilmiştir (AYM, E.2023/168, K.2025/132, 17/6/2025, § 35).

B. İtirazın Gerekçesi

10. Başvuru kararında özetle; basit yargılama usulünün belirli nitelikteki uyuşmazlıkların basit bir yöntemle çözülmesi için öngörüldüğü ancak itiraz konusu kuralın davaların niteliğine bakılmaksızın sadece miktarı dikkate alınmak suretiyle basit yargılanma usulünün uygulanmasını gerektirdiği, aynı nitelikteki davaların asliye hukuk mahkemesinde görülmesi hâlinde yazılı yargılama usulünün, asliye ticaret mahkemesinde görülmesi durumunda ise basit yargılama usulünün uygulanmasının eşitlik ilkesine aykırı olduğu, basit yargılama usulünün uygulanması için öngörülen sınırın altında kısmi ve belirsiz alacak davası açan kişi ile bu sınırın üzerinde dava açan kişi arasında da haksız bir farklılığın oluşturulduğu, davanın niteliğine bakılmaksızın parasal sınır ölçütüne göre basit

yargılanma usulünün uygulanmasıyla delilleri sunma ve vakıaları ileri sürme imkânına getirilen sınırlamalar ile davaların kısa sürede karara bağlanması amacı arasında makul bir dengenin bulunmadığı, kuralla mülkiyet ve adil yargılanma hakkına getirilen sınırlamanın da meşru bir amacının bulunmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 10., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

11. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 142. maddesi yönünden de incelenmiştir.

12. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

13. Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesine göre kanuni düzenlemeler, kişiler ve idarece kapsam ve sınırlarının herhangi bir tereddüde yer vermeyecek ölçüde açık ve net olmalıdır. Bu bağlamda hukuki belirlilik ilkesi gereğince yasal düzenlemelerin istikrarlı bir şekilde aynı olaylarda benzer sonucu doğuracak şekilde uygulanmaya elverişli olması, hukuka aykırı davranışlar için öngörülen yaptırımlar ile bu kapsamda ilgili mercie tanınan yetkinin kullanımının kişiler ve idarece belirli bir kesinlik içinde yerine getirileceğinin öngörülmesi gerekmektedir. Bu durum aynı zamanda hukuki güvenliğin sağlanmasına da katkı sunmaktadır (AYM, E.2018/137, K.2022/86, 30/6/2022, § 860).

14. İtiraz konusu kural, miktar veya değeri her yıl yeniden değerleme oranında artırılarak tespit edilen parasal sınırı geçmeyen ticari davalarda basit yargılama usulünün uygulanmasını öngörmektedir. Basit yargılama usulünün uygulanacağı ticari davaların kapsamı ile söz konusu parasal sınırın nasıl tespit edileceğinin kanunda herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirsiz olduğu söylenemez.

15. Öte yandan hukuk devleti ilkesi gereğince kanunların kamu yararı amacını gerçekleştirmek amacıyla yapılması gerekir. Anayasa Mahkemesince kamu yararı konusunda yapılacak inceleme, kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığının araştırılmasıyla sınırlıdır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği gibi kamu yararı bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yarardır. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın yalnız özel çıkarlar için veya yalnız belli kişilerin yararına olarak kanun hükmü konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak saptanması hâlinde söz konusu kanun hükmü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer. Açıklanan istisnai hâl dışında bir kanun hükmünün gereksinimlere uygun olup olmadığı, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği kanun koyucunun takdirinde olduğundan bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz (AYM, E.2018/138, K.2019/94, 24/12/2019, § 7; E.2022/34, K.2024/16, 23/1/2024, § 40).

16. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında ise "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." denilerek yargı organlarına davacı ve davalı olarak başvurabilme hakkı ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır.

17. Anayasa'nın anılan maddesinde güvenceye bağlanan adil yargılanma hakkının önemli unsurlarından biri de makul sürede yargılanma hakkıdır. Anayasa'nın 141. maddesinin dördüncü fıkrasında da "Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir." denilmek suretiyle davaların makul bir süre içinde bitirilmesi gerekliliği açıkça ifade edilmiştir. Bu hak gereğince devlet, yargılamaların gereksiz yere uzamasını engelleyecek etkin çareler oluşturmak zorundadır. Bu bağlamda hukuk sisteminin ve özellikle yargılama usulünün yargılamaların makul süre içinde bitirilmesini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesi ile mahkemelerin nicelik ve nitelik bakımından yeterli miktarda insan kaynağı, araç ve gereçlerle donatılması makul sürede yargılanma ilkesinin bir gereğidir (AYM, E.2025/102, K.2025/182, 10/9/2025, § 21).

18. Hak arama özgürlüğü açısından devletin gerçekleştirmesi gereken pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu kapsamda devletin bir yargı teşkilatı kurması gerektiği gibi mahkemelerin bağımsızlığını ve tarafsızlığını, silahların eşitliği, çelişmeli yargılama, aleni yargılama gibi maddi gerçeğe ulaşmak için gerekli usule ilişkin güvenceleri, davaların makul bir sürede ve usul ekonomisini gözeterek sonuçlandırılmasını da sağlaması gerekir (AYM, E.2022/89, K.2022/129, 26/10/2022, § 24).

19. Öte yandan Anayasa'nın 142. maddesinde "Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir." hükmüne yer verilmiştir. Hukuk devletinde kanun koyucunun hukuk yargılamasına ilişkin hükümler öngörme ve bu çerçevede mahkemelerin kuruluşu, yapısı, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri hakkında Anayasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisi bulunduğu gibi hangi dava ve işlere hangi yargı mercilerinin bakacağını belirleme konusunda da takdir yetkisinin bulunduğu açıktır (AYM, E.2025/92, K.2025/127, 3/6/2025, § 20).

20. Davaların mümkün olan süratle sonuçlandırılmasını öngören Anayasa'nın 141. maddesi ile mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceğini öngören Anayasa'nın 142. maddesinin Anayasa'nın 36. maddesiyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkının kapsamının belirlenmesinde gözetilmesi gerektiği açıktır. Anayasa'nın tüm maddeleri aynı etki ve değerde olup aralarında bir üstünlük sıralaması bulunmadığından uygulamada bunlardan birine öncelik tanımak mümkün değildir. Bu nedenle Anayasa'da yer alan aynı konuya ilişkin farklı düzenlemelerin bunların birlikte uygulanmasını sağlayacak şekilde yorumlanması gerekir (AYM, E.2025/92, K.2025/127, 3/6/2025, § 21).

21. Bu bağlamda hukuk sisteminin ve özellikle yargılama usulünün yargılamaların makul süre içinde bitirilmesini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesi ve bu düzenlemelerde davaların

nedensiz olarak uzamasına yol açacak usul kurallarına yer verilmemesi makul sürede yargılanma ilkesinin bir gereğidir. Ancak bu amaçla alınacak kanuni tedbirlerin yargılama sonucunda işin esasına yönelik olarak adil ve hakkaniyete uygun bir karar verilmesine engel oluşturmaması gerekir (AYM, E.2017/120, K.2018/33, 28/3/2018, § 20; E.2023/60, K.2023/176, 11/10/2023, § 18).

22. Basit yargılama usulünde cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi aşamaları kaldırılmış, delillerin sadece dava dilekçesi ve cevap dilekçesinin sunulması aşamasında ikame edilmesi öngörülmüştür. Yazılı yargılama usulüne kıyasla yargılama usulü süreçlerinde öngörülen bu sınırlamalar esas itibarıyla yargılamanın hızlandırılmasını amaçlamakta ancak tarafların delillerini sunabilmeleri, iddialarını çeliştirebilmeleri bakımından herhangi bir engel oluşturmamaktadır. Başka bir anlatımla bu sınırlamaların tek başına tarafların iddialarını dile getirebilmeleri, delillerini sunabilmeleri ve çeliştirebilmeleri bakımından hakkaniyete uygun yargılanma yönünden katlanılmaz sonuçlar doğurduğu söylenemez (AYM, E.2023/168, K.2025/132, 17/6/2025, § 47). Nitekim 6102 sayılı Kanun'un 4. maddesinin kuralın da yer aldığı (2) numaralı fıkrasının gerekçesinde de kuralın kapsamı dâhilinde kalan ticari davaların süratle görülüp karara bağlanmasının amaçlandığı belirtilmiştir.

23. Yargılama usullerinin yargılama faaliyetlerinin etkin ve süratli şekilde yerine getirilmesinde doğrudan etkili olduğu dikkate alındığında kanun koyucunun bu kapsamdaki düzenlemelerde geniş bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Kuralın yargılamanın süratle sonuçlandırılmasını amaçladığı, bu amacın Anayasa'nın 141. maddesinde yer alan davaların mümkün olan süratle sonuçlandırılması ilkesine dayandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında miktar veya değeri belirli bir sınırın altında olan ticari davalarda basit yargılama usulünün uygulanmasını öngören kuralın kamu yararı amacı taşıdığı açıktır.

24. Bu itibarla kuralda uygulanması öngörülen basit yargılama usulünde tarafların delillerini sunabilmeleri ve iddialarını dile getirilebilmeleri bakımından yeterli imkânın sağlandığı gözetildiğinde kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında kalan kuralın yargılamanın hakkaniyete uygun yürütülmesine yönelik güvenceleri ortadan kaldırdığı veya zayıflattığı söylenemez. Dolayısıyla kuralda adil yargılanma hakkıyla bağdaşmayan bir yön bulunmadığı gibi davaların kısa sürede sonuçlandırılması ilkesine dayanan kuralın mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerini düzenleyen 142. maddesiyle çelişen bir yönünün de bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

25. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 36. ve 142. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2., 36. ve 142. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 10. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 4. maddesinin 28/2/2018 tarihli ve 7101 sayılı Kanun'un 61. maddesiyle değiştirilen (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "...miktar veya değeri bir milyon Türk lirasını geçmeyen ticari davalarda basit yargılama usulü uygulanır." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 13/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.